

קלג) בראש השנה נפקדה שרה, רמל וסנה. מנלן? אמר רבי אלעזר: איתא זכירה וזכירה, איתא פקידה פקידה. פתיב ברחל ולמן ה' כס: "ויזמר אלהים את רחל", וכתוב בה פקידה (שי"א א, יט): "ויזכרה ה'", ואתיא זכירה וזכירה מראש השנה, וכתוב (ויקרא כג, כד): "זכרון קרועה". ואתיא פקידה פקידה - פתיב בה פקידה (שי"א ב, כא): "כי פקד ה' את חנה", וכתוב בה פקידה: "וי' פקד את שרה".

לפי שמעתי ויאל כאלף

ק) כאשר אמר, אי"ל רבא לרבא בר כרמי מנא הא מלתא דאמור רבנן, כ"ה הטבבש רחמים על חבירו, והוא צריך לאותו דבר, הוא נענה תחלה, אי"ל את אמרת מהתב, ואנא אמינא מהכא ויתפלל אברהם אל האלהים וירפא אלהים את אבימלך ואת אשתו ואמהותיו וגו' (א), וכתוב וה' פקד את שרה כאשר אמר וגו', כאשר אמר אברהם אל אבימלך. (צ"ק נג)

מאגני בתעתיקיה

ב) וה' פקד את שרה, בשעה שנחבשה שרה שיהיה לה יצחק, היתה שרה מתפללת לפני המקום ביה הואיל ונתח לו זרע מדוע יהא בשעבוד גדול כזה, אמר לה הקב"ה אני אנדע מן המנין כנגד שנים שלך וכנגד שנים של אברהם שהם ק"ץ, ולפיכך לא ישתעבדו ישראל במצרים כי אם ר"י שנה, וזהו שאמר הכתוב וה' פקד את שרה כאשר אמר ויעש ה' לשרה כאשר דבר. (מדרש חגוד)

בא) ותהר ותלד שרה לאברהם בן דוקניו הקיש עיבורה לדידתה מה עיבורה שלא בצער, אף דידתה שלא בצער. (מני ויאל נג)

מאגני בתעתיקיה

ג) אשר ילדה לו, והלא כבר נאמר הנולד לו מה ילד לו שני פעמים, מלמד שנקרא לו שם מלמעה קודם שנקרא לו שם מלמטה. (מדרש כנאל)

מאגני בתעתיקיה

ד) ותאמר שרה צחוק עשה לי אלהים וגו', ר' ברכיה ריבירם וריח בשם רשב"י ראובן בשמחה שמעון מאי איכפת ליה, כך שרה נפקדה אחרים מה איכפת להם, אלא בשעה שנפקדה אמנו שרה הרבה עקרות נפקדו עמה, הרבה חרשים נתפקחו עמה, הרבה סומים נפתחו עמה, הרבה שומים נשטפו עמה, נאמר כאן עשייה ונאמר להלן והנחה למדינות עשה (א), מה עשייה שנאמר להן ניתן דורייה לעולם, אף העשייה האמור כאן ניתן דורייה לעולם כו'. (בבלי נג)

מאגני בתעתיקיה

ה) מי מלל לאברהם. לשון שבח וחשיבות הוא, ראו מי הוא וכמה הוא גדול ושומר הבטחתו ומבטיח ועושה, לשון רש"י ולא מצינו מלת מי בערך כזה למעלה וכבוד רק לבזיון, מי אבימלך ומי שכם (שופטים ט כח), מי בן ישי (ש"א כה י). והנכון בעיני כי אמרה צחוק עשה לי אלהים כל השומע יצחק לי, למלאת פיו ברנה ושחוק כפלא הנעשה לי, כי מי בכל השומעים שאמר לאברהם מתחלה תניק בנים שרה, אין בעולם שיאמר אליו כך אמר לנחמו, כי לא עלה זה על לב איש מעולם. ולשון אונקלוס קרוב לזה, מאן מהימן דאמר לאברהם וקיים דתוניק בנין שרה. כלומר כל השומע יצחק לי כי אין אדם שיהיה נאמן גם בעיני אברהם אם הגיד לו זה הפלא.

מאגני בתעתיקיה

ו) למועד אשר דבר אתו; דמליל יתיה⁷³. את המועד דבר וקבע רש"י כשאמר לו: למועד אשוב אליך (לעיל יח יד), שרט לו שריטה בכותל ואמר לו: כשתגיע חמה לשריטה זו בשנה האחרת תלד⁷⁴.

ז) ואברהם בן מאת שנה וגו', יש תפילה שהיא נענית למאה שנה מאברהם, שנאמר ואברהם בן מאת שנה וגו' (מדרש כנאל פרק ה')

מאגני בתעתיקיה

ח) למועד אשר דבר אתו אלהים, ר"ל לט"ו חרשים נולד שלא יהיו אוסרין גרוף מכיתו של אבימלך, רח"א לשבעה שהם תשעה מקוטעים, ר"ה בשר"ה בחצות היום נולד, נאמר כאן כמועד ונאמר להלן כבוא השמש מועד צאתך ממצרים (א). (צ"ק נג)

ט) למועד אשר דבר, לעסך שכיום שיוולד הבן אותו היום יום שמחה, שכן נקרא יום שמחה מועד שנה' אלה' מועדי ה' (ב). (מדרש כנאל)

מאגני בתעתיקיה

י) יצחק לי, ישמח עלי. ומדרש אגדה⁷⁵: הרבה עקרות נפקדו רש"י עמה, הרבה חולים נתרפאו בו כיום, הרבה תפלות נענו עמה, ורב שחוק היה בעולם. (1) מי מלל לאברהם, לשון שבח וחשיבות, ראו מי הוא וכמה הוא שומר הבטחתו, הקב"ה מבטיח ועושה. מלל, שנה הכתוב ולא אמר "דבר" גימטריא שלו ק', כלומר לסוף מאה לאברהם⁷⁶. הניקה בנים שרה, ומהו "בנים" לשון רבים, כיום המשתה הביאו השרות בנייהן עמהן והניקה אותם שהיו אומרות לא ילדה שרה אלא אסופי הביאה מן השוק⁷⁷.

מאגני בתעתיקיה